

LAUSUNTO

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta
Agenda2030:sta: Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa (VNS 3/2020 vp)

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Yleisesti SLL on tyytyväinen selontekoon ja sen laajuuteen. On tärkeää, että kestävä kehitys nähdään laajempänä kuin vain ympäristön ja ilmaston kautta. SLL kommentoi keskeisimpiä huomioitaan eri tavoitekohdista.

Tavoite 1: Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta

SLL on ilahtunut hallituksen päätöksestä tehdä toisen asteen koulutuksesta maksutonta. Mielestämme maksuttomuus edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja koulutuksellista tasa-arvoa, eikä koulutuksen saaminen ole tällöin kiinni nuoren taustasta tai perheen varallisuudesta. On tärkeää, että suomalaisen koulutuspolitiikan ydin ja ylpeydenaihe, maksuttomuus, turvataan opiskelijan koko koulutuspolulla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. (1.4)

SLL:n mielestä pirstaleisesta opintotukijärjestelmästä tulisi siirtyä kohti kestävämpää järjestelmää samalla, kun sosiaaliturvaa muutenkin uudistetaan. SLL esittääkin, että opiskelijat otetaan mukaan sosiaaliturvauudistukseen. Sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa on otettava tavoitteeksi nuorten köyhyyden vähentäminen ja kannustinloukkujen purkaminen sekä järjestelmän yksinkertaistaminen. Tuki voi olla vastikkeellista, mutta tuen saamisen ehtojen tulee olla kohtuulliset. Uudistuksen keskiössä todetaan selonteon mukaan olevan “sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja toimeentulon turvaaminen sosiaalisten riskien kohdatessa”. SLL katsoo, että moninaisissa tilanteissa elävien opiskelijoiden osallisuus uudistuksessa on keskeistä näiden teemojen huomioimiseksi.

Tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille

SLL pitää erittäin tärkeänä hallituksen luomaa mielenterveysstrategiaa ja sen kirjauksia erityisesti lasten ja nuorten hyväksi. Kuitenkin jo strategian valmisteluvaiheessa SLL kommentoi toimien riittämättömyyttä ja esitti lasten ja nuorten oman mielenterveysohjelman luomista. Ohjelmassa voitaisiin linjata kattavammin niistä poikkihallinnollisista toimenpiteistä, joita mielenterveyden ongelmien ehkäiseminen ja hoitaminen tosiasiallisesti vaatii niin kouluissa ja oppilaitoksissa, kunnissa kuin valtakunnallisesti. Lisäksi yhtenä toimenpiteenä pitäisi olla mielenterveysvaikutusten arviointi kaikessa lapsia ja nuoria koskevassa päätöksenteossa. Mielenterveyden ongelmista kärsii eri tutkimusten mukaan 20–25 prosenttia nuorista ja kuormittuneisuutta omista opinnoista esiintyi Lukiolaisbarometrin 2019 mukaan 40 prosentilla lukiolaisista. (3.4)

Koronaepidemia on vain lisännyt nuorten mielen pahoinvointia. SLL on tuonut koronavuoden aikana jatkuvasti esiin nuorten hyvinvointiin liittyviä haasteita esiin etenkin liittyen etäopetukseen ja muihin nuoriin kohdistuviin rajoituksiin, ja lukiolaisten hyvinvointiin panostaminen onkin välttämätöntä mahdollisimman pikaisesti. Se vaatii muun muassa opiskeluhuollon henkilöstömitoituksen pikaista säätämistä sekä panostamista henkilöstön mielenterveysosaamiseen. Lisäksi oppilaitosten henkilökunnan hyvinvoinnista ja tukemisesta huolehtiminen on tärkeää, sillä hyvinvoivat ammattilaiset pystyvät olemaan paremmin myös nuorten tukena.

SLL pitää tärkeänä mielenterveys- ja päihdepalvelulainsäädännön uudistamista. Nuorille räätälöityjä mielenterveys- ja päihdepalveluja on vahvistettava, jotta jokainen saa tarvitsemansa avun ajoissa. Tähän yksi keino on esimerkiksi terapiatakuun käyttöönotto ympäri Suomen. Päihdestrategiaa uudistettaessa SLL toivoo päihdepolitiikkaa muutettavan niin, että päihdeongelma nähdään sairautena ja huumausaineiden käytön rangaistavuudesta luovutaan. [THL:n mukaan](#) tämä parantaisi etenkin nuorten tilannetta. Päihdekasvatuksen tulee pelottelun sijasta perustua haittojen vähentämiseen. (3.4, 3.5)

Seksuaalikasvatuksen vahvistaminen on tärkeä tavoite ja SLL kannattaakin lämpimästi maksuttoman ehkäisyn valtakunnallista kokeilua alle 25-vuotiaille. SLL pitää keskeisenä, että kokeilun jälkeen

maksuton ehkäisy otetaan käyttöön kaikissa kunnissa nykyisen vain noin 50 kunnan sijaan. SLL on harmissaan, ettei hanketta ole vielä edistetty. (3.7)

SLL kiittää hallitusta siitä, että se laati toimenpideohjelman kiusaamiseen puuttumiseksi ja yksinäisyyden vähentämiseksi. Lukiokoulutuksen osalta toimet liittyvät lukiolain päivitykseen puuttumisvelvollisuuden osalta sekä laatuohjelman kautta tehtävään kehittämiseen opiskeluhuvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja tukipalveluiden saralla. SLL kiittelee asian edistämistä ja edellyttää projektissa opiskelijoiden vahvaa osallisuutta.

Tavoite 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet

SLL pitää hyvänä, että hallitus on tehnyt merkittävän askeleen koulutuspolitiikan kestävän kehittämisen suuntaan laatiessaan koulutuspoliittisen selonteon. On tärkeää, että koulutuspolitiikkaa kehitetään jatkossa pitkäjänteisesti. SLL pitää olennaisena, että koulutuspoliittisella kentällä löydetään ratkaisuja ja rakenteita, joilla mahdollistetaan korkeatasoinen koulutus varhaiskasvatuksesta aikuisten jatkuvaan oppimiseen saakka. SLL kuitenkin on harmissaan siitä, ettei selontekoluonnoksesta löydy kovasti toivottua ja lupailtua rohkeutta ja kunnianhimoa. Jotta koulutuspoliittinen selonteko saa ansaitsemansa aseman, tulee sillä olla taustalla vahva parlamentaarinen yhteisymmärrys. SLL:n tarkempiin huomioihin luonnoksesta voi tutustua [täällä](#). (4.1, 4.2, 4.3)

Selonteossa todetaan SDG 4:n alatavoitteiden valossa Suomen nykytilasta, että 1.8.2021 voimaan tuleva oppivelvollisuuden laajentaminen täyttää tavoitteen 4.1 varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki saavat päätökseen ilmaisen, tasa-arvoisen ja laadukkaan perus- ja keskiasteen koulutuksen, joka johtaa olennaisiin ja tehokkaisiin oppimistuloksiin. SLL haluaa kuitenkin muistuttaa, ettei tulevaisuudessa voimaan tulevan velvoitteen todellista vaikutusta ja onnistumista voida arvioida ennen toteutumisen seuranta. Jo nyt esimerkiksi [Tilastokeskuksen mukaan](#) lukuvuonna 2018–2019 peruskoulun tavalla tai toisella jätti kesken oppivelvollisuusiän ohittaneita yhteensä 352 henkilöä. Oppivelvollisuusiän nostaminen ei automaattisesti tarkoita tämän ryhmän

koulutuksen saattamista päätökseen. On tärkeää, että veloitteen lisäksi oppivelvollisuuden täyttymistä tuetaan tarvittavin ja riittävästi resursoiduin tuki- ja ohjauspalveluin. (4.1, 4.3)

SLL kiittelee kirjausta, jonka mukaan “eri koulutusasteilla otetaan huomioon kestävä kehitys ja ilmastokasvatus, digitalisaatio-, talous- ja työelämätaidot sekä seksuaali- ja tasa-arvokasvatus läpileikkaavina teemoina”. Yksi hyvä keino edistää talous- ja työelämätaidojen kartuttamista lukiossa on ottaa kaikissa lukioissa käyttöön vapaaehtoinen TET-jakso, jonka voi viettää työpaikkaan tai korkeakouluun tutustuen. Tällä hetkellä TET-jakson suorittaminen lukiossa on [VNK:n vuonna 2020 tekemän selvityksen](#) mukaan mahdollista arviolta alle puolessa lukioita. Myös koulupolun aikainen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen ja osallistamisen vahvistaminen on hyvä tavoite. Seksuaalikasvatuksessa SLL:lle on tärkeää laadukkuus. Sen tulee siirtyä pois lisääntymiskeskeisyydestä ja keskittyä sen sijaan nuorten seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja seksuaali-identiteetin käsittelemiseen. Seksuaalikasvatuksessa tulee ottaa huomioon sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus.

Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman 2020–2023 ja muidenkin hyvien ohjelmien ja strategioiden kohdalla SLL toivoo, että niiden toteuttamista seurataan tarkkaan ja etteivät hienot tavoitteet jää vain salahelinäksi. Ohjelman poikkihallinnollisuuden vuoksi on tärkeää, että ohjelman seuranta on avointa ja aktiivista. (4.4)

Tavoitteiden 4.4 ja 4.7 toteuttamiseen vahvasti liittyvän jatkuvan oppimisen uudistuksen yhteydessä SLL haluaa muistuttaa maamme toimivan aikuislukioverkoston olemassaolosta. On tärkeää, että oppimisinnokkaiden, mutta aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden tietoisuutta ja mahdollisuuksia yleissivistävään, jatkokoulutukseen kouluttavaan koulutusmuotoon, eli lukiokoulutukseen, lisätään. (4.4, 4.7)

Hallitus on käynnistänyt opinto-ohjauksen kehittämisohjelman, jota SLL on ajanut jo vuosien ajan. Hallitusohjelman mukaan tähän kuuluu opinto-ohjaajamitoituksen selvittäminen, jolle ei kuitenkaan ole varattu rahoitusta. SLL on huolissaan, pystytäänkö kovasti kaivattua opinto-ohjauksen vahvistamista toteuttamaan tällä vaalikaudella, sillä ilman riittävää määrää henkilökuntaa on opinto-ohjauksen aito parantaminen haastavaa. SLL:n mielestä sopiva mitoitus olisi 200 opiskelijaa

yhdellä opinto-ohjaajalla, jotta ohjausta voisi saada aiemmin, enemmän ja yksilöllisemmin. Myös opinto-ohjaajien täydennyskouluttaminen on tärkeää: esimerkiksi maahanmuuttajataustaisia oppilaita ohjataan usein kategorisesti peruskoulusta ammatilliseen opetukseen eikä tarjota todellista mahdollisuutta valita lukiokoulutus. Yhdenvertaisuusvaltuutetun [selvityksen](#) mukaan etenkin naispuolisilla afrikkalaistaustaisilla nuorilla oli kokemuksia siitä, että heitä ohjattiin stereotyyppisten perusteella hoitoalalle. Rodullistavan ohjauksen sijaan jokaista nuorta tulee tukea yksilöllisesti kohti heitä kiinnostavia alavalintoja.

SLL on ilahtunut siitä, että lukiot, lukiokoulutuksen laatu ja lukiolain toimeenpano on mainittu erikseen selonteossa. On tärkeää, että yli puolet nuorisoikäpolvesta kouluttavaan toisen asteen koulutusmuotoon ja sen kehittämiseen halutaan panostaa. Uudistusten vaikutuksia on myös arvioitavan koulutuspoliittisia päätöksiä tehdessä. SLL:n mielestä on tärkeää, että tulevaisuudessa lukiokoulutuksen laatua mitataan vertailukelpoista tietoa tuottavalla valtakunnallisella opiskelijapalautejärjestelmällä. Laatujärjestelmän luominen on myös merkittävä askel koulutusmuotojen välisen tasa-arvon luomisessa: vastaavat valtakunnalliset palautejärjestelmät ovat olemassa jo niin ammatillisessa koulutuksessa kuin korkea-asteella. (4.1)

SLL pitää hyvänä, että selonteossa on nostettu esiin konkreettisia keinoja toisen asteen ja korkeakoulutuksen nivelvaiheen haasteiden purkamiseen. Aloituspaiikkojen lisääminen korkeakouluihin purkaa hakijasumaa ja samalla ehkäisee ei-toivottuja väli vuosia toisen asteen ja korkeakoulutuksen välillä. SLL tervehtii ilolla näitä panostuksia.

Koulutuksen periytyvyyteen liittyviä haasteita puolestaan ratkaistaan parantamalla korkeakoulutuksen saavutettavuutta ja sitä kautta myös sosiaalista, alueellista ja kielellistä tasa-arvoa sekä madaltamalla vähemmistöryhmien esteitä korkeakoulutuksen hakeutumiseen. Nämä tekijät mahdollistavat korkeakoulutettujen määrän nostamisen 50 prosenttiin ikäluokasta. Väli vuosien vähentäminen voidaan nähdä myös toimivana keinona saada opiskelijat valmistumaan aikaisemmin ja näin vastaamaan paremmin heikentyvään huoltosuhteeseen. (4.3)

SLL kannattaa selonteon kirjausta kansallisista osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteista. On tärkeää, että prosessi on sujuva ja valtakunnallisesti yhtenäinen, jotta se palvelee

nuorta mahdollisimman tehokkaasti. Periaatteissa olisi myös hyvä huomioida kansainvälisten ja ulkomailla suoritettujen opintojen tuottama osaaminen mahdollistaen näiden hyväksilukeminen opintoihin. (4.4)

Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia

Hallituksen tavoitteena on ehkäistä rekrytointisyrjintää mm. tekemällä selvitys nimettömästä työnhausta. Anonyymiin rekrytointiin siirtyminen on tärkeää työmarkkinoilla tapahtuvan syrjinnän ennaltaehkäisemiseksi. Sukupuolten välisen tasa-arvon lisäksi anonyymi rekrytointi vaikuttaa laajemminkin positiivisesti työmarkkinoiden ja työelämän yhdenvertaisuuteen.

Suomessa 2019 tehdyn [tutkimuksen](#) mukaan työnhakijan nimellä ja äidinkielellä oli erittäin suuri vaikutus siihen, saiko hakija kutsua työhaastatteluun. Yhdenvertaisuusvaltuutetun vuonna 2020 tekemän [selvityksen](#) mukaan työelämään osallistuneista tai sinne hakeneista Suomessa asuvista afrikkalaistaustaisista vastaajista 60 prosenttia on kokenut syrjintää. Vastaajat kokevat syrjintää varsinkin rekrytoinnissa ja kohtelussa työpaikalla. Myös yhdenvertaisuusvaltuutetun vuonna 2016 tekemän, vammaisten syrjintäkokemuksia arjessa selvittävän, [selvityksen](#) mukaan vastaajista 66,9 prosenttia oli kokenut syrjintää työnhaun yhteydessä viimeisen viiden vuoden aikana. Samanaikaisesti selvityksen tulokset kertoivat, että vastaajien osallistuminen työelämään on valtaväestöä huomattavasti alhaisempaa, vaikka koulutustasossa ei ole merkittäviä eroja.

Eri väestöryhmien koulutustason nostaminen on tärkeää työttömyyden vähentämiseksi sekä työmarkkinoiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi, mutta on muistettava, että koulutus ei yksin takaa pääsyä työmarkkinoille. Myös työmarkkinoilla tapahtuvaan syrjintään tulee järjestelmällisesti puuttua, ja yksi toimiva keino ongelman ratkaisemiseksi on siirtyminen anonyymiin rekrytointiin laajasti valtion ja kuntien rekrytoinneissa. Julkisen sektorin esimerkki kannustaisi myös yksityistä sektoria siirtymään anonyymiin rekrytointiin. Anonyymi rekrytointi ei riitä poistamaan kaikkea työelämässä tapahtuvaa syrjintää, mutta se on tärkeä työkalu työnhaun yhteydessä tapahtuvan syrjinnän vähentämiseen.

Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman osana tulisi huomioida myös kouluissa ja oppilaitoksissa sekä muuten nuorten arjessa tapahtuva seksuaalinen väkivalta. [Kouluterveyskyselyn 2019](#) mukaan kolmasosa lukiolaistytöistä oli kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua, ja viidesosa suoranaista seksuaalista väkivaltaa. Opettajien tulee saada koulutusta häirinnän tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen. (5.2)

SLL pitää erittäin tärkeänä hallituksen suunnitelmaa translainsäädännön uudistamisesta. Hankkeen edetessä [on noussut huoli](#), huomioidaanko lakiuudistuksessa alaikäisten transnuorten tilanne. SLL:n mukaan nuorella tulee olla mahdollisuus korjata juridinen sukupuolimerkintänsä jo ennen täysi-ikäisyyttä, ilman lääketieteellistä selvitystä tai todistusta lisääntymiskyvyttömyydestä. Lisäksi kolmas juridinen sukupuoli on otettava käyttöön Suomessa ja sukupuolen vahvistamisen on perustuttava omaan ilmoitukseen. (5c)

Tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävästä talouskasvusta, täyden ja tuottavaa työllisyyttä sekä sääällisiä työpaikkoja

Hallituksen tavoite niin sanottujen NEET-nuorien vähentämisestä on hyvä. Yhtenä osana tätä työtä on nostettu esiin Ohjaamo-palveluiden vahvistaminen ja kehittäminen. SLL:n mielestä Ohjaamoita tulee olla kattavasti ympäri Suomen, niiden rahoitus on turvattava ja toiminnan tueksi on saatava lainsäädäntö. Toimintaa on laajennettava ja kehitettävä yhdessä nuorten kanssa. Nuorille tulee tarjota tietoa Ohjaamo-palveluista ja tukea palveluiden piiriin hakeutumiseen. Ohjaamoilla voi olla merkittävä rooli myös nuorten kesätyöpaikkojen ja mieleisen kesäaikaisen tekemisen löytämiseksi. Samoin etsivän nuorisotyön resurssit on taattava, jotta tuen piiriin pääsevät koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella olevat nuoret ja he, jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Hallituksen tavoite oppisopimusopiskelun lisäämisestä on tervetullut muutos. (8.5, 8.6.)

Korona on iskenyt erityisen kovaa juuri nuorten työllisyyteen, ja epävarmuus jatkuu myös tämän vuoden kesätyömarkkinoilla. Kesätyöpaikan jääminen väliin ei ole nuoren kannalta mikään vähäpätöinen asia, sillä kesätyöt ovat nuorille tärkeitä tilaisuuksia hankkia työkokemusta, tutustua

työelämään, oppia uusia taitoja ja saada onnistumisen kokemuksia. Kesätyöt ovat myös monelle nuorelle tärkeä tulonlähde. Vaarana on, että koronan seurauksena nuorten siirtyminen työelämään vaikeutuu myös pidemmällä tähtäimellä.

SLL esittääkin, että kunnille kohdennettaisiin nuorten työllistämisen tueksi valtakunnallinen kesätyötuki, joka lisäisi eri puolella Suomea asuvien nuorten yhdenvertaisuutta ja tukisi yrityksiä palkkakustannuksissa. Seteliä tulisi voida hyödyntää myös nuorten yrittäjyyskokeiluissa. Kun yritysten mahdollisuudet työllistää nuoria ovat haastavia, pitäisi kuntien ja valtion tarjoamia kesätyöpaikkoja ja työkokeiluja myös lisätä. (8.5, 8.6.)

Työelämää tulee kehittää yhdenvertaisempaan suuntaan. Nuoria ja erityisesti maahanmuuttajataustaisia nuoria ei saa jättää heikompaan asemaan työmarkkinoilla suhteessa muihin väestöryhmiin. SLL:n mielestä yksi tärkeä keino yhdenvertaisemman työelämän edistämiseksi sekä erityisesti maahanmuuttajataustaisten nuorten työllisyyden parantamiseksi olisi anonyymin rekrytoinnin ottaminen käyttöön laajemmin valtion ja kuntien rekrytoinnissa. Jokaista nuorta on kohdeltava yhdenvertaisesti ja häirinnästä vapaasti työelämässä. Nuorten yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi myös työmarkkinatuen viiden kuukauden odotusaika on poistettava lukiosta valmistuneilta ammatillisen tutkinnon suorittaneiden tapaan. Sosiaaliturvajärjestelmässä ja työttömyyspalveluissa ei saa olla erillisiä sanktioita nuorille. (8.5, 8.6., 8.8.)

Lisäksi SLL esittää, että ilman jatko-opiskelupaikkaa jääneille ylioppilaille tarjottaisiin koulutusseteli avoimen korkeakoulun opintoihin yhtenä työllisyyttä edistävänä keinona. [Tilastokeskuksen mukaan](#) 70 prosenttia uusista ylioppilaista jää vuosittain jatkokoulutuksen ulkopuolelle valmistumisvuotenaan. Koulutusseteli mahdollistaisi nuorille erinomaisen keinon hankkia osaamista korkeakouluopinnoista jo ennen tutkinto-oikeuden saamista. (8.5, 8.6.)

Tavoite 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä yhdyskunnat

SLL on tyytyväinen, että hallitus huolehtii riittävästä valtion tuesta kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon. Jotta vuokratukustannuksia saadaan aidosti hillittyä kuntien ja valtion on huolehdittava siitä, että lukiolaisille soveltuvia opiskelija-asuntoja rakennetaan riittävästi eri puolille

Suomea ja että opiskelija-asunnot ovat laadukkaita, kohtuuhintaisia ja saavutettavuudeltaan hyviä.
(11.1)

Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

Yleisesti SLL korostaa, että ilmastokatastrofin ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien uhkien ehkäisemisen tulee olla politiikan keskiössä. Nuoria tulee kuunnella keskeisten ilmastotoimijoiden ilmastoon ja ympäristöön liittyvissä kokouksissa sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden takaamiseksi. Nuorten on pystyttävä osallistumaan ja vaikuttamaan myös Suomen ilmastopolitiikkaan yhdenvertaisesti muiden sukupolvien kanssa.

SLL:n mielestä on tärkeää, että hallitus huomioi tekemässään koulutuspolitiikassa ilmastokasvatuksen läpileikkaavana teemana läpi koulutusasteiden. Ilmastokasvatus, tietämyksen lisääminen ja kansalaisen valmiuksien parantaminen ilmasto- ja ympäristöasioihin liittyen ovat erinomaisia keinoja toteuttaa lukiokoulutuksen tarkoitusta tukea opiskelijoiden kasvua hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Siten onkin tärkeää, että se näkyy poikkileikkaavana teemana lukioissa. (13.3)

Tavoite 16: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla

SLL kiittää hallitusta demokratiaohjelman käynnistämisestä ja osallisuuden näkymisestä laajasti eri ohjelmissa ja toiminnoissa. Yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet yhteiskunnassa ovat etenkin nuorten ja alaikäisten osalta tärkeä kehityskohde. Erilaiset nuorten digitaaliset kuulemismenetelmät, päätösten nuorisovaikutusten arviointi yhdessä nuorten kanssa, nuorisovaltuustojen sekä oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan tukeminen ja muut matalan kynnyksen osallisuuden keinot ovat avainasemassa demokratian edistämisessä. SLL myös kannattaa valtakunnallisten vaalien äänestysikärajan laskemista 16 ikävuoteen ja kansalaisaloitteen allekirjoittamisikärajan laskemista 15 ikävuoteen. (16.10)

SLL pitää tärkeänä ehdotuksena laatia kielipoliittinen ohjelma. Jotta kielipoliittinen ohjelma olisi mahdollisimman vakuuttava, tulisi sen huomioida Suomessa puhuttujen kielten puhujien oikeudet sekä niiden käytön mahdollisuudet laaja-alaisesti mm. koulutukseen ja osaamiseen liittyen. SLL:n mielestä niiden, joiden äidinkieli on romanikieli, viittomakieli tai pohjois-, inarin- tai koltansaamen kieli, tulee voida suorittaa ylioppilastutkinnon pakollinen äidinkielen ylioppilaskoe omalla äidinkielellään, vaikka tutkinnon suorituskieki olisi suomi, ruotsi tai englanti. (16.10)

Helsingissä 10.2.2021

Emilia Uljas
Puheenjohtaja

Heikki Luoto
Pääsihteeri

Lisätietoja:

sosiaalipoliittinen asiantuntija Iiris Hynönen, 050 377 7729, iiris.hynonen@lukio.fi

koulutuspoliittinen asiantuntija Jenni Tuomainen, 050 551 1574, jenni.tuomainen@lukio.fi

työelämähankkeen projektipäällikkö Anne-Mari Hietaharju, 040 093 5213, anne-mari.hietaharju@lukio.fi